

UKM 05/14 Kirkevalget 2015

Bakgrunn

Det skal være kirkevalg i 2015, og Ungdommens kirkemøte (UKM) 2014 har sett på hvordan unges involvering og engasjement i kirkevalget kan økes. UKM 2014 har særlig diskutert hvordan valgdeltakelsen i aldersgruppen 15-18 år kan økes, og hvordan Kirkemøtets mål om minst 20 prosent representasjon av aldersgruppen 18-30 år i menighetsråd kan nås.

UKM 2014 vil uttrykke stor tilfredshet med at Stortinget i 2013 vedtok å endre stemmerettsalderen permanent for kirkevalgene fra det året man fylte 18 år til det året man fyller 15 år, etter henstilling fra Ungdommens kirkemøte og Kirkemøtet. Religiøs myndighetsalder er 15 år, og derfor er det viktig at unge får anledning til å delta i kirkens demokratiske prosesser fra det året de fyller 15 år. UKM 2014 ser likevel at det er behov for å styrke valgdeltakelsen i aldersgruppen 15-18 år og få flere medlemmer under 30 år valgt inn i menighetsråd.

Valgdeltakelse i aldersgruppen 15-18 år i kirkevalg

UKM 2014 velger å diskutere dette nærmere fordi valgdeltakelsen i aldersgruppen 15-18 år ikke ble berørt i KIFO sin evalueringsrapport fra Kirkevalget 2011 eller den samlede evalueringsrapporten fra KIFO knyttet til demokratireformen. Dermed var det heller ikke mulig å si noe om endringen i valgdeltakelsen i denne aldersgruppen fra ca. 3600 i 2009 til ca. 6900 i 2011.

Den norske kirke har flere aktivitetstilbud for unge i aldersgruppen 15-18 år enn for aldersgruppen 18-30 år, for eksempel ungdomsklubb, Ten Sing, osv. Dette er en god arena for å treffe grupper av unge medlemmer av Den norske kirke som nylig har fått stemmerett. Fordi man lettere kan nå ut til denne aldersgruppen, har man et godt utgangspunkt for å lage en god stemmekultur ved kirkevalg. UKM 2014 er også opptatt av at menighetene når ut til bredden av unge medlemmer som ikke nås gjennom ordinære aktivitetstilbud, slik at disse får informasjon og muligheter til å ta bevisste valg i kirkevalget. Noen valgforskere argumenterer for at valgdeltakelse ved et valg kan øke sannsynligheten for videre deltakelse, og jo tidligere velgere deltar, jo større sannsynlighet er det for at de vil delta senere. Dermed kan dette på sikt bidra til å øke valgoppslutningen for aldersgruppen 18-30 år.

FAKTA

Kirkevalg:

*Valg til menighetsråd og bispedømmeråd/
Kirkemøtet*

Stemmerett i kirkevalg: *Fra og med det året man fyller 15 år.*

Valgbarhet i kirkevalg: *Fra og med det året man fyller 18 år.*

Valghåndbok:

Bok med veiledning og regelverk til de som gjennomfører valget (menighetsråd og bispedømmerådene valgråd).

KIFO: *Stiftelsen*

Kirkeforskning (KIFO) er en forskningsbasert institusjon som har evaluert kirkevalgene i 2009 og 2011.

Valgomat:

En tjeneste på internett som viser deg hvilke kandidater som står for de sakene som er viktig for deg.

Valgråd:

Bispedømmerådene oppnevner et valgråd som har ansvar for å styre valget til bispedømmerådet og Kirkemøtet.

Valgstyre:

Menighetsrådet er valgstyre med ansvar for å styre menighetsrådsvalget.

UKM 2014 vil understreke betydningen av god informasjon om kirkevalget. Det er viktig å informere unge om ansvarsrådene til menighetsrådet og bispedømmerrådet, hva disse rådene jobber med, hvordan man stemmer, hvem man kan stemme på og ikke minst; hva de ulike kandidatene mener.

Valgstyret har ansvar for å kunngjøre valget i kirken, i lokalavis og/eller menighetsblad, på menighetens internettside dersom dette eksisterer, og for øvrig på den måte valgstyret bestemmer i henhold til *Regler for valg av menighetsråd § 2-2*. UKM 2014 mener det er viktig å reflektere rundt hvilke informasjonskanaler som er aktuelle for aldersgruppen 15-18 år, for eksempel på sosiale medier, i konfirmasjonsundervisningen, aktivitetstilbud i ungdomsarbeidet og lignende.

Nettsider, som for eksempel www.kirkevalg.no, bør benyttes aktivt og videreutvikles. Det er ønskelig at disse blir brukt til nettmøter mellom kandidater og velgere. Videre er det viktig å løfte frem betydningen av valgkortet som informasjonskanal. Valgkortet er en utsending med informasjon om kirkevalget som sendes i posten til alle medlemmer av Den norske kirke. Det inneholder blant annet informasjon om tidspunkt for kirkevalget og hvor du kan stemme.

Menighetsrådene bør komme seg ut i lokalsamfunnet og møte medlemmene ansikt til ansikt for å informere om kirkevalget. UKM 2014 oppfordrer menighetsrådene til å tenke utradisjonelt for å nå ut til bredden av medlemmer i Den norske kirke.

UKM 2014 er opptatt av at det bør bli lettere å vite hvem man kan stemme på og i hvilke saker det er meningsforskjeller mellom kandidatene. Det må stilles tydelige spørsmål som gjør det lettere å få oversikt over de ulike kandidatene, spesielt i bispedømmerrådsvalg. Dette kan være spørsmål om hvordan man ønsker å fordele ressurser, hvordan kirken bør organiseres og syn på aktuelle kirkepolitiske spørsmål. En valgomat kan være et eksempel på noe som tydeliggjør meningsforskjeller mellom kandidatene. Det er også ønskelig at det arrangeres debatter eller presentasjonsmøter for kandidatene som stiller til valg til menighetsråd og for kandidatene til bispedømmerråd. Det er viktig at kandidatene tar et selvstendig ansvar for å fremme sitt eget kandidatur gjennom media og andre kanaler.

UKM 2012 uttalte følgende:

For å gjøre kirkevalget mer tilgjengelig for ungdom, mener UKM 2012 at det bør legges til rette for forhåndsstemming på ungdomsklubber eller lignende. Det er da viktig at prinsippet om hemmelige valg ivaretas med avskjermet stemmeboks og tydelighet om at det ikke skal være et press om å stemme eller føringer på hvem man skal stemme på. Ungdomsledere bør også kjenne til og bidra til økt bevissthet rundt valget (UKM 07/12).

Reglene som ble vedtatt av Kirkemøtet 2014 gjenspeiler dette. I *Regler for valg av menighetsråd § 9-4* står at *det bør legges til rette for at forhåndsstemmegivning kan foregå både på dag- og kveldstid, på de institusjoner som geografisk hører til det enkelte sogn og på sentrale møteplasser for unge i regi av menigheten*. Unge kirkevelgere under 18 år har ikke stemmerett til kommune- og fylkestingsvalg, og av den grunn er det ikke så naturlig å gå i samme lokaler som kommune- og

fylkestingsvalget for å stemme i kirkevalget. UKM 2014 mener derfor det bør tilrettelegges ekstra for denne aldersgruppen i tråd med regelverket.

UKM2014 oppfordrer til å kombinere forhåndsstemmegivning ved sentrale møteplasser for unge med et møte hvor kandidater kan presentere seg og debattere aktuelle spørsmål, og hvor hele menigheten kan få anledning til å forhåndsstemme. Det bør arrangeres forhåndsstemming på aktiviteter i ungdomsarbeidet i menigheten.

Studenter og vernepliktige er ofte borte fra hjemsoknet sitt når det er kirkevalg. UKM 2014 har merket seg at studentprestene har tatt et ansvar for å arrangere forhåndsstemmegivning for studentene, og oppfordrer disse til å fortsette og legge til rette for at studentene får forhåndsstemt i kirkevalget. UKM 2014 oppfordrer også Feltprestkorpset til å legge til rette for forhåndsstemmegivning for vernepliktige og andre ansatte i Forsvaret som midlertidig er borte fra hjemmemenigheten sin. Menighetene bør også legge til rette for at andre som midlertidig oppholder seg utenfor hjemsoknet sitt kan forhåndsstemme i kirkevalget.

Ungdomsrepresentasjon i menighetsrådene

Kirkemøtet har vedtatt et mål om at det skal være minst 20 prosent representasjon av unge under 30 år i alle råd og utvalg i Den norske kirke. Ved Kirkevalget 2011 ble dette langt på vei oppnådd ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet, med et landsgjennomsnitt på 22 prosent. UKM 2014 velger derfor å fokusere på ungdomsrepresentasjon i menighetsråd i denne saken. Av de som ble valgt inn i menighetsråd ved kirkevalget 2011, var det på landsbasis kun 7 prosent under 30 år. Oslo bispedømme hadde høyest ungdomsrepresentasjon i menighetsrådene med 15 prosent, mens Møre bispedømme hadde kun 3,5 prosent.

Det er viktig at menighetsrådene gjenspeiler hele menigheten, og fremhever derfor betydningen av at unge under 30 år er representert i menighetsrådene. Ungdomsrådene i bispedømmene oppfordres til å fremme ungdomskandidater til menighetsrådsvalget. Et eksempel på et bispedømme som har satt fokus på dette er Møre, med sin *Opp til 7*-kampanje hvor de jobber for å doble ungdomsrepresentasjonen fra 3,5 prosent til 7 prosent.

Valgstyret skal kunngjøre informasjon om valget. I kunngjøringen kan det forklares hva det innebærer å sitte i menighetsrådet, ettersom ikke alle unge vet hva dette innebærer. Det er viktig at det informeres om hvilken innflytelse og påvirkningsmuligheter menighetsrådsmedlemmene i Den norske kirke har, for å klargjøre betydningen av at det velges unge medlemmer inn i rådene. Det er også viktig å informere om kirkevalget og rådsorganenes ansvarsområder til alle døpte medlemmer. For å kunne gi god informasjon kan det være produktivt å se på ulike markedsføringsstrategier for å nå alle medlemmer i menigheten der de er og avhengig av hvor ofte de søker informasjon fra kirken.

Menighetsmøtet er et årlig møte hvor alle stemmeberettigede i soknet kan møte for å diskutere aktuelle saker i menigheten. Dette kan være en fin møteplass for å bli kjent med menighetsrådets arbeid og ansvarsområder, noe som kan vekke et engasjement og ønske om å involvere seg mer. UKM 2014 oppfordrer menighetsrådene til spesielt å invitere ungdom til menighetsmøtet.

I henhold til *Regler for valg av menighetsråd § 7-1 første ledd bokstav h* bør forslag til kandidatlistene «ha minst 20 prosent representasjon av kandidater under 30 år». Menighetenes nominasjonskomité har et stort ansvar for å sørge for at dette målet oppfylles, og UKM 2014 understreker betydningen av at nominasjonskomiteen fokuserer på hvordan den kan oppnå høyere ungdomsrepresentasjon på sine lister. UKM 2014 mener det er viktig at det sitter en person under 30 år i nominasjonskomiteen.

Når man stiller til valg til menighetsråd velges man for fire år. Mange unge kirke-medlemmer i alderen 18-30 år er usikre på hvor de bor fire år frem i tid, noe som gjør at noen vegrer seg for å forplikte seg for en fireårsperiode. UKM 2014 ser likevel at det er lite aktuelt å vurdere kortere valgperioder på grunn de omfattende kostnadene ved kirkevalg, og oppfordrer menighetsråd til å legge til rette for at studenter fortsatt kan sitte i menighetsråd selv om de studerer et annet sted. Dette kan for eksempel gjøres ved å dekke reiseutgifter eller å delta via videokonferanse. Det bør også informeres om, så langt menighetsrådet ser det nødvendig, at det er mulig å trekke seg i løpet av valgperioden.

UKM 2014 mener menighetsrådet bør være i jevnlig kontakt med ungdommen i menigheten og understreker betydningen av ungdomsmedvirkning også der det ikke er valgt inn unge menighetsrådsmedlemmer. Det kan for eksempel etableres en ordning hvor unge får møte som observatør i menighetsrådsmøter med tale- og forslagsrett eller andre ordninger hvor ungdom har jevnlig kontakt med menighetsrådet.

UKM 2014 oppfordrer

Kirkerådet, bispedømmerådenes valgråd og menighetsrådene til å

- gi god informasjon om kirkevalget.

Kirkerådet til å

- bruke denne saken som et ressursdokument i sitt arbeid med utarbeiding av veiledningsmateriale i Kirkevalgets valghåndbok.
- bestille en valgevaluering som undersøker valgdeltakelse for aldersgruppen 15-18 år.
- videreutvikle og bruke www.kirkevalget.no aktivt, herunder til å arrangere nettmøter mellom kandidater og velgere.
- undersøke muligheten for å ta i bruk en valgomat i kirkevalget.
- utarbeide spissede spørsmål som kan hjelpe bispedømmerådenes valgråd med å stille gode spørsmål til kandidatene.

Bispedømmerådenes valgråd til å

- lage tydelige spørsmål som gjør det mulig å klargjøre meningsforskjellene mellom kandidatene.
- arrangere nettmøter mellom velgere og kandidater.

Ungdomsrådene i bispedømmene til å

- jobbe for å øke valgdeltakelsen i aldersgruppen 15-18.
- jobbe for å øke antallet unge medlemmer i menighetsrådene.
- bruke denne saken aktivt som et ressursdokument.

Menighetsrådene til å

- være i kontakt med ungdommen i menigheten for å informere om kirkevalget og menighetsrådets ansvarsområder.
- tenke utradisjonelt for å nå ut til bredden av unge kirkemedlemmer i aldersgruppen 15-18 år
- bruke informasjonskanaler som er aktuelle for aldersgruppen 15-18 år.
- komme seg ut i lokalsamfunnet for å fremme kirkevalget.
- legge til rette for forhåndsstemmegivning ved sentrale møteplasser for unge
- legge til rette for ungdomsmedvirkning, også i menigheter hvor det ikke er menighetsrådsmedlemmer under 30 år.
- utvikle strategier for å nå ulike medlemmer i menigheten.
- legge til rette for at de ulike kandidatene kan presentere seg i forkant av valget
- legge til rette for at personer som midlertidig oppholder seg utenfor hjemsoonet sitt får mulighet til å forhåndsstemme.
- invitere ungdom spesielt til menighetsmøtet
- oppnevne en person under 30 år til menighetens nominasjonskomité.
- menighetenes nominasjonskomité til å sette opp en liste med minst 20 prosent kandidater under 30 år.

Studentprestene til å

- fortsette og legge til rette for forhåndsstemming for studenter.
- formidle betydningen av at studenter stemmer i kirkevalget.

Feltprestekorpset til å

- legge til rette for forhåndsstemming for vernepliktige og andre ansatte i Forsvaret.
- formidle betydningen av at vernepliktige og andre forsvarsansatte stemmer i kirkevalget.